

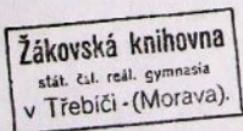
ZPĚVY BETLEMSKÉ

Koledy

Uspořádal a harmonisoval

JAN SEIDEL

B7 H308
Inv. č. 4378

Zpěvy Betlémské - koledy

1. Byla cesta ušlapaná - D
2. Já malý přicházím - G
3. Nesem vám noviny - F
4. Pásli ovce valaši (odjinud) - C
5. Dej bůh štěstí (odjinud) - F

6. Pochválen buď - rychlá - C
7. Pochválen buď - pomalejší - F
8. Poslechněte mne - G
9. Sedí vrabček - G
10. Slyšte, slyšte - F

11. Stojí vrba košatá - G
12. Štědré večer nastal - F
13. Tedy poženem - D
14. Veselé vánoční hody - D
15. Zelená se louka - F

Vybrali:

Adélka Hroudňá a Vlastik Čevela

Vánoce 2012

Když jsme s Adélkou koledy vybírali, zaujalo ji, že "ten zpěvník je asi hodně starý" ... skutečně má skoro 70 let a navíc i dost pohnutou historii ...

Původní sešit, obsahující asi 150 stran je z roku 1943 - tedy z doby protektorátu a II. světové války. Patří mezi další pečlivě vybírané publikace (Alšův Špalíček, Mánesův Odkaz národu aj.), vydávané v té době v Čechách a na Moravě za účelem posílení povědomí o kultuře našeho národa. Šlo vlastně o cílevědomou obranu proti záměrům tehdejších německých okupantů, kteří měli ve svých plánech "existenci českého národa v tomto prostoru zlikvidovat ..." "

Koledy do zpěvníku sestavil a jejich harmonizaci perfektním jednoduchým způsobem připravil významný hudební skladatel Jan Seidel - cílem totíž bylo, aby zpěvník sloužil především mládeži ... Předmluvu napsal jeden z největších českých skladatelů Josef Bohuslav Foerster a ilustracemi doprovodil malíř a grafik - pozdější národní umělec Antonín Strnadel.

Po válce a nástupu komunistického režimu v padesátých letech však bylo všechno jinak. "Zpěvy betlémské", obsahující ty nejkrásnější lidové koledy, se v očích tehdejších strážců "ideologické čistoty" staly nástrojem nežádoucí náboženské propagandy a proto měly být vyřazeny ze všech knihoven a likvidovány - na rozdíl od dob pátera Koniáše a německých nacistických fanaticů se jen už nepálily na hranci, ale dávaly do sběru papíru ...

Naštěstí zrovna tenhle zpěvník paní knihovnice namísto do sběru vzala domů a tak se u nás uchovává jako rodinný poklad, o který se kolem Vánoc přetahujeme, kdo a kdy si z něj bude moci ty nádherné koledy hrát a zpívat. Proto mně činí mimorádně potěšení, že můžu alespoň v tomto výběru Adélce i ostatním dětem její generace toto „malé dědictví naší lidové kultury“ takto zprostředkováno předat --- ČeV

Byla cesta ušlapaná

*Mírně**Moravská*

By-la ces - ta, by-la u - šla - pa - ná, kdo ju šla - pal,

kdo ju šla - pal? Mat - ka Kris - ta Pá - na.

Já malý přicházím

Pomalu

Česká

Já ma - ly při - chá - zí m ko - le - do - vat:

co u - mí m o Kri - stu pro - zpě - vo - vat, že se na -

ro - dil, v Be - tle - mě v chlí - vě, chci zvěs - to - vat.

1. Já malý přicházím
koledovat:
co umím o Kristu
prozpěvovat,
že se narodil
v Betlémě v chlivě,
chci zvěstovat.

3. Dost málo darujte,
groš neb zlatý:
budete do smrti
za to vzati
do nebe jistě,
pravim na místě
mezi svaty.

2. Chudý je, nahý je,
trpí zimu:
kdybych měl, co bych chtěl,
dal bych jemu,
já malý žáček,
plínků i fácek
i peřinu.

4. Jestli nic nedáte,
nebroukaje
a na mé zpívání
nefoukaje:
až větší budu,
kdy zpívat budu,
jen počkejte.

Nesem vám noviny

*Mirně**Česká*

Ne - sem vám no - vi - ny, po - slou - chej - te,

z bet - lem - ské kra - ji - ny, po - zor dej - te. Slyš - te je pil - ně

a ne-o-mylně, slyš - te je pil - ně a ne-o-mylně, roz - ji - mej - te.

1. *Nesem vám noviny, poslouchejte,
z betlemské krajiny, pozor dejte.
Slyše je pilně a neomylně,
slyše je pilně a neomylně,
rozjímejte.*

2. *K němužo andělé s nebe přišli,
i také pastýři jsou se sešli,
Jeho vitali, Jeho chválili,
Jeho vitali, Jeho chválili,
dary nesli.*

5. *Zádáme srdečnou zkroušeností,
by Jsi nás uvedl do radosti
tam, kde přebýváš, slávy požíváš,
tam, kde přebýváš, slávy požíváš,
na věčnosti.*

3. *Andělé v oblacích prozpěvují,
narození Páně ohlašují:
že jest narozen, v jeslích položen,
že jest narozen, v jeslích položen,
oznamuji.*

4. *S nebe Jsi sstoupil k nám z pouhé lásky
krásné Jezulátko, kvítku rajský,
jaký spanilý a ušlechtilý —
jaký spanilý a ušlechtilý —
celý krásný.*

PÁSLI OVCE VALAŠI

VESELE

1.

1. Pás - li ov - ce Va - la - ši pri bet - lém - skom sa - la - ši.
 2. An - jel se jim u - ká - zal do Bet - lé - ma jim ká - zal.
 3. Vstan - te ho - re a chod - te, Pá - na Kris - ta naj - de - te,
 4. Naj - de - te ho v jes - líe - kách o - vi - té - ho v plen - číč - kách.

2.

Haj - dom, haj - dom. tyd - li - dom, haj - dom, haj - dom. tyd - li - dom.

DLOUZE

DEJ BŮH ŠTĚSTÍ

1. Dej Buh štěs - ti to - mu do - mu. Ma - lě - mu dě - iát - ku.
 my zpi - vá - me. ví - me ko - mu:
 2. On roz - dá - vá ště - drov nič - ky. za na - še zpi - vá - ni.

Kris - tu je - zu - lá - ku, dnes v Be - tlé - mě na - ro - ze - né - mu.
 za ko - le - do - vá - ni, dej vám Pán Bůh svě po - že - hná - ni.

Pochválen bud

Mirně rychle

Po - chvá - len bud Je - žíš Kristus, mi - lej Ma - té - ji!

Česká

Až na vě - ky. Kam po-spi-cháš, bra-tře On-dře - ji?

Já do Be - tle - ma bě - žím, co se tam sta - lo, ne - vím,

pro - sím, bra - tře, vrať se se mnou, ně - co ti po - vim.

1. *Pochválen bud Ježíš Kristus,
milej Matěji!
Až na věky. Kam pospícháš,
bratře Ondřeji?
Já do Betlema běžím,
co se tam stalo, nevím,
prosím, bratře, vrať se se mnou,
něco ti povím.*

2. *Naši hoši večír pásli
blízko Betlema,
velká jasnost na obloze
jako den byla.
Andělský zpěv slyšeli,
do Betlema běželi,
že se narodil Kristus Pán,
pravdu mluvili.*

Pochválen bud

Mírně rychle

Po chválen bud Je - žíš Kri-stus, mi - ly Ma - tě - ji!

Cesky

Music score for the first stanza. The vocal part is in soprano clef, 2/4 time, with lyrics: "Po chválen bud Je - žíš Kri-stus, mi - ly Ma - tě - ji!". The piano accompaniment is in bass clef.

Až na vě - ky. Kam po - spí - cháš, bra - tře On - dře - ji?

Music score for the second stanza. The vocal part is in soprano clef, 2/4 time, with lyrics: "Až na vě - ky. Kam po - spí - cháš, bra - tře On - dře - ji?". The piano accompaniment is in bass clef.

Já do Be - tle - ma bě - žím, co se tam dě - je, ne-vím;

Music score for the third stanza. The vocal part is in soprano clef, 2/4 time, with lyrics: "Já do Be - tle - ma bě - žím, co se tam dě - je, ne-vím;". The piano accompaniment is in bass clef.

pro-sím te - be, vrat' se se mnou, ně - co ti po - vím.

Music score for the fourth stanza. The vocal part is in soprano clef, 2/4 time, with lyrics: "pro-sím te - be, vrat' se se mnou, ně - co ti po - vím.". The piano accompaniment is in bass clef.

1.

Pochválen bud Ježíš Kristus,
milý Matěj!

Až na věky. Kam pospícháš
bratře Ondřejí?

Já do Betléma běžím,
co se tam děje, nevím;
prosím tebe, vrat' se se mnou,
něco ti povím.

2.

Naši hoši v noci páski
blízko Betléma,
velká jasnost o půlnoci
jako den byla:

andělský zpěv slyšeli,
do Betléma běželi,
že se narodil Spasitel,
vpravdě zvěděli.

3.

V tom obecním chlívě leží
v plenkách na seně,

On prý tak překrásný je,
na každého se směje;
kdo se na něho podívá,
radost nabude.

Poslechněte mne

*Mirně**Moravská*

Po - slech - ně - te mne má - lo, má zla - tá pa -

ní - má - mo! A vy ta - ky, ot - če mi - ly,

co vám po - vím tu - to chví - li, co vám po - vím

no - vé - ho, po - tud ne - slý - cha - né - ho.

1. Poslechněte mne málo,
má zlatá paní mámo!
A vy taky, otče milý,
co vám povím tuto chvíli,
co vám povím nového,
potud neslychaného.

2. Slyšela jsem v Betlemě,
a tam leží na seně
to překrásné pacholátko;
Josef s matkou Ho hlidá,
vůl a osel zahřívá.

3. Přišli jsou tam pastýři,
chtěli hrát na dudy;
neměli naštěmovoáná,
dohromady sformováno:
každej hrál tu svou notou,
k tomu si dupal botou.

*Sedi vrabček**Živě*

Se - di vrab - ček na pi - li - ri, spie - va si on:

Musical score for the first line of the song. The treble staff has four measures of music. The bass staff has three measures of music.

čvi - ri, čvi - ri, a pi - neč - ka: pin pin pin,

Musical score for the second line of the song. The treble staff has four measures of music. The bass staff has four measures of music.

na - ro - dil sa Bo - ží syn.

Musical score for the third line of the song. The treble staff has four measures of music. The bass staff has four measures of music.

1. *Sedi vrabček na pilíři,
spieva si on: čviri, čviri,
a pinečka: pin pin pin,
narodil sa Boží Syn.*

2. *Vlaštovička štebetuje,
novinu nám oznamuje,
bysme dlho nespali,
do Betlema bežali.*

3. *Hrdlička im tiež pomáha
a Ježíšku cukru dáva,
cukru, cukru, cukrúčku,
navaríme kašíčku.*

*Slyšte, slyšte**Mírně rychle.*

Slyš - te, slyš - te, pa - stuš - ko - vé, ja - česká
ké
 zně - jí zpě - vy no - vé v té - to noč - ní
 ho - di - ně u be - tlem - ské kra - ji - ně.

! vhodnější v C dur !

Stoje vrba košatá

113

Rychleji

Sto - ji vr - ba ko - sa - tá, hej, hej, ko - le - da,

Moravská

Musical notation for the first line of the song. It consists of two staves. The top staff is for the voice, starting with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The lyrics "Sto - ji vr - ba ko - sa - tá, hej, hej, ko - le - da," are written below the notes. The bottom staff is for the piano, showing chords and bass notes.

na ní ko - za ro - ha - tá, hej, hej, ko - le - da.

Musical notation for the second line of the song. It consists of two staves. The top staff is for the voice, continuing from the previous line. The bottom staff is for the piano, showing chords and bass notes.

1. Stoje vrba košatá,
hej, hej, koleda,
na ní koza rohatá,
hej, hej, koleda.

2. Přišel tě k ní kmotr vlk ...
natahoval na řnu krk ...

3. Paní kmotra, pod dolů!
zatancujem si spolu ...
4. A já dolů nepudu ...
já tančovat nebudu ...
5. Ty máš velký zubiska,
natáh bys mně kuziska ...

Štědřej večer nastal

117

České

Volně

Štědřej

večer na - stal.

Štěd - rej

večer na - stal,

A musical score for two voices. The top line is in 3/4 time with a key signature of one sharp. The lyrics are "Štědřej večer na - stal." The bottom line is also in 3/4 time with a key signature of one sharp. The lyrics are "večer na - stal,". The music consists of eighth and sixteenth note patterns.

ko - le - dy při-chy-stal, ko - le - dy při-chy - stal.

A musical score for two voices. The top line continues with "ko - le - dy při-chy-stal". The bottom line continues with "ko - le - dy při-chy - stal". The music remains in 3/4 time with one sharp.

1. Štědřej večer nastal.

*Štědřej večer nastal, koledy přichystal,
koledy přichystal.*

2. Panimámo vstaně!

*Panimámo vstaně, koledu nám dejte,
koledu nám dejte.*

3. Panimáma vstala.

*Panimáma vstala, koledu nám dala,
koledu nám dala.*

Recitativ:

1. pastýř: Ale, bratře, copak je to!
2. pastýř: Inu, bratře, svatba je to.
3. pastýř: Není, bratře! Je Betlejem aneb město Jerusalém.
1. pastýř: Bratře můj!
2. a 3. pastýř: Nu!
1. pastýř: Posoruj.
2. a 3. pastýř: Nul!
1. pastýř: Co jsme si před lety říkávali —
2. a 3. pastýř: Nu!
1. pastýř: Když jsem ty berany pásávali —
2. a 3. pastýř: Nul!
1. pastýř: Ze se nám narodil Spasitel —
2. a 3. pastýř: Nu, nu!
1. pastýř: Celého světa Vykupitel.
2. a 3. pastýř: Nu, nu!
1. pastýř: Ale bratři, vy pořád „nu nu“ říkáte, ale žádnej neříkáte, co mu dáte: já mu dám svůj krajc z tobolky.
2. pastýř: Já mu dám svý všecky homolky.
3. pastýř: Já mu dám tučnýho berana: pomoz mi ho na ty starý ramena!

Rychle

Te-dy po-ženem, a honem tam do Be-tle - ma pu-dem, po-ženem,

a honem tam do Be-tle - ma pu-dem: ty vez-meš hou-slič - ky,

já du - dy mám; po - že - nem k je-slič - kám, za-hra-jem tam.

Veselé vánoční hody

135

*Rychleji**Česká*

1. *Veselé vánoční hody,
zpívejte, dítky, koledy,
o tom, co se vskutku stalo,
že se lidem narodilo
děťátko.*

2. *Potmě leží, nemá svíčičky,
na nebi svítí mu hvězdičky.
Ty, jenž všechn oděv dáváš,
samo's nahé a nic nemáš,
děťátko.*

3. *Přišli chudí pastouškové,
zpívali jsou chvály nové:
Vítej nám, andělský králi,
Tebet jsme zdávna žádali,
děťátko.*

Zelená se louka

*Rychle**Ceská*

Ze - le - ná se lou - ka, na té lou - ce chvoj - ka,

pás - li jsoutam pas-tý - řo - vé, jed - li ka - ši z mlí - ka,

pás - li jsou tam pas-tý - řo - vé, jed - li ka - ši z mlí - ka.

1. Zelená se louka,¹⁾
na tej louce chvojka,
pásli jsou tam pastýrové:
jedli kaši z mlíka.

5. Jestliže nedáte,
tehdy uhlídáte:
hrnce, misy potlučeme,
co v misníku máte.²⁾

2. Přiletěl k nim anděl,
toto jím pověděl:
že se Kristus Pán narodil,
aby každý věděl.

6. A pukličky k tomu,
pak utěcem domů:
protože jste nechtěli dát
koledy nikomu.

3. Oni nemeškali,
hned tam pospíchali,
k Ježíškovi do Betléma,
za pána ho znali.

¹⁾ Strunka, strunka, strunka,*)
zelená se louka,
na tej louce pastýrové,
jedli kaši z hrnka.

4. A my, hoši mali,
rádi bychom brali,
koledičku na ručičku,
kdybyste nám dali.

²⁾ Máteli je a paci,
rostloučeme přesici;
zelenajma vidlicema,
dřevěnou polici.

* strunka - vrátká v kozáru, ohradě, jimí se nahánějí
ovec k dojení.

ZPĚVY BETLEMSKÉ

Koledy

USPOŘÁDAL A HARMONISOVAL JAN SEIDEL. ŠESTI ILUSTRACÍ, KRESBY
V TEXTU, NÁVRH OBÁLKY A VAZBY PROVEDL ANTONÍN STRNADEL.
VYDALO ROKU 1943 NAKLADATELSTVÍ L. MAZÁČ V PRAZE II, SPÁLENÁ
ULICE, RYTÍ NOT A TISK PROVEDLA TISKÁRNA MELANTRICH A. S.
V PRAZE XVI, BENDOVA 10. I. VÝDÁNÍ. CENA BROŽOVANÉHO VÝTIŠKU
K 80—, VÝTIŠKU VÁZANÉHO K 100—.